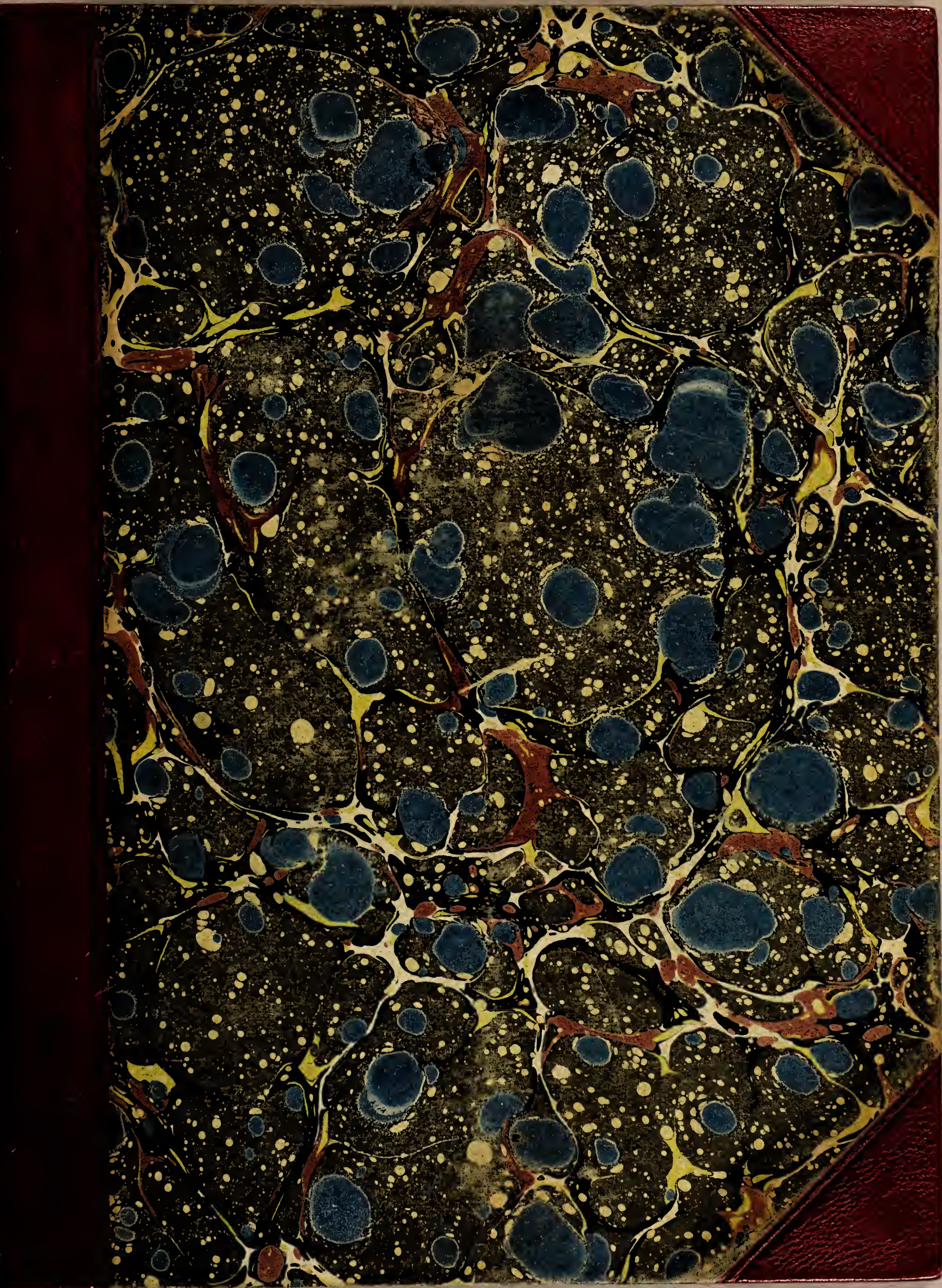
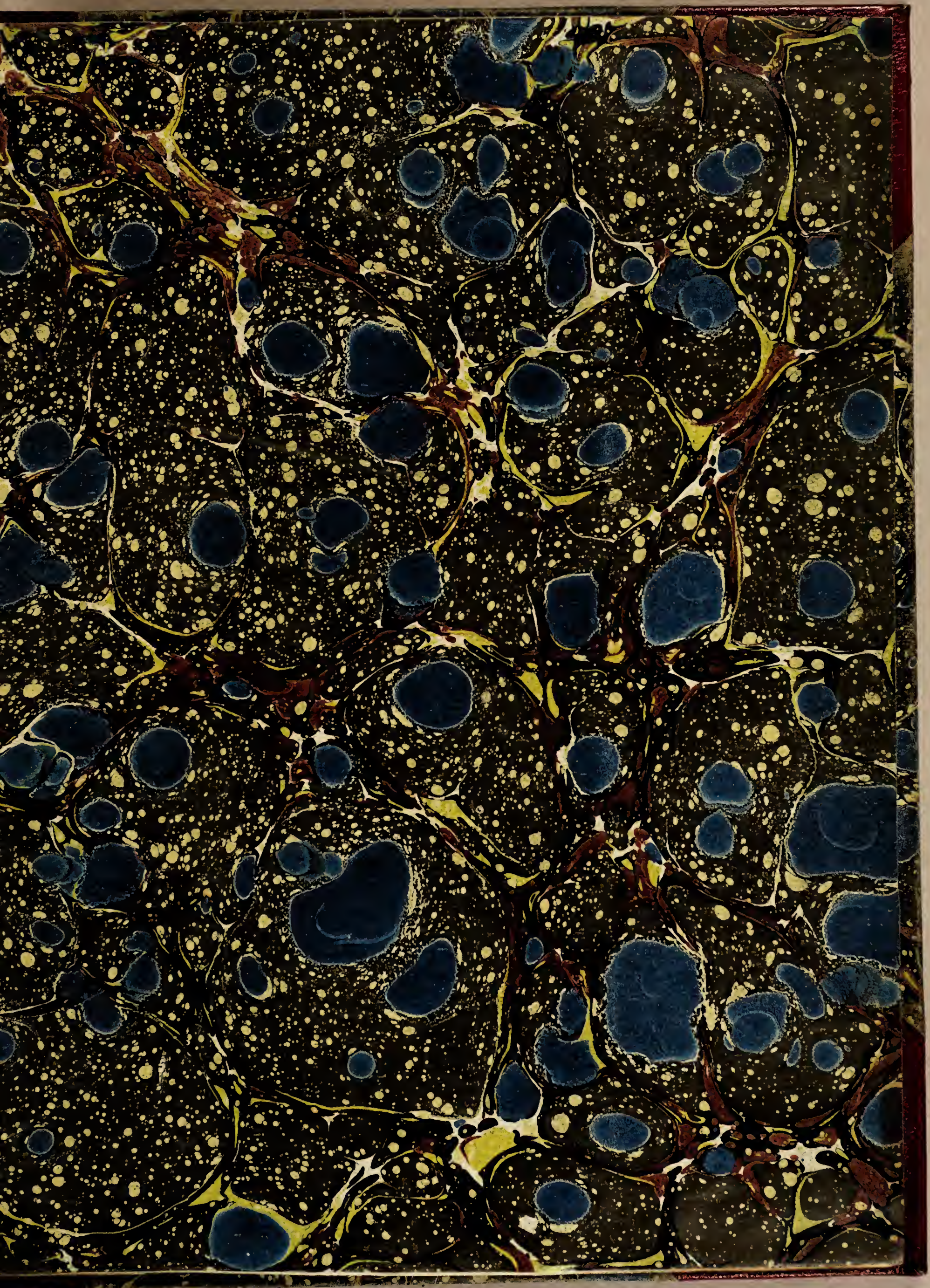
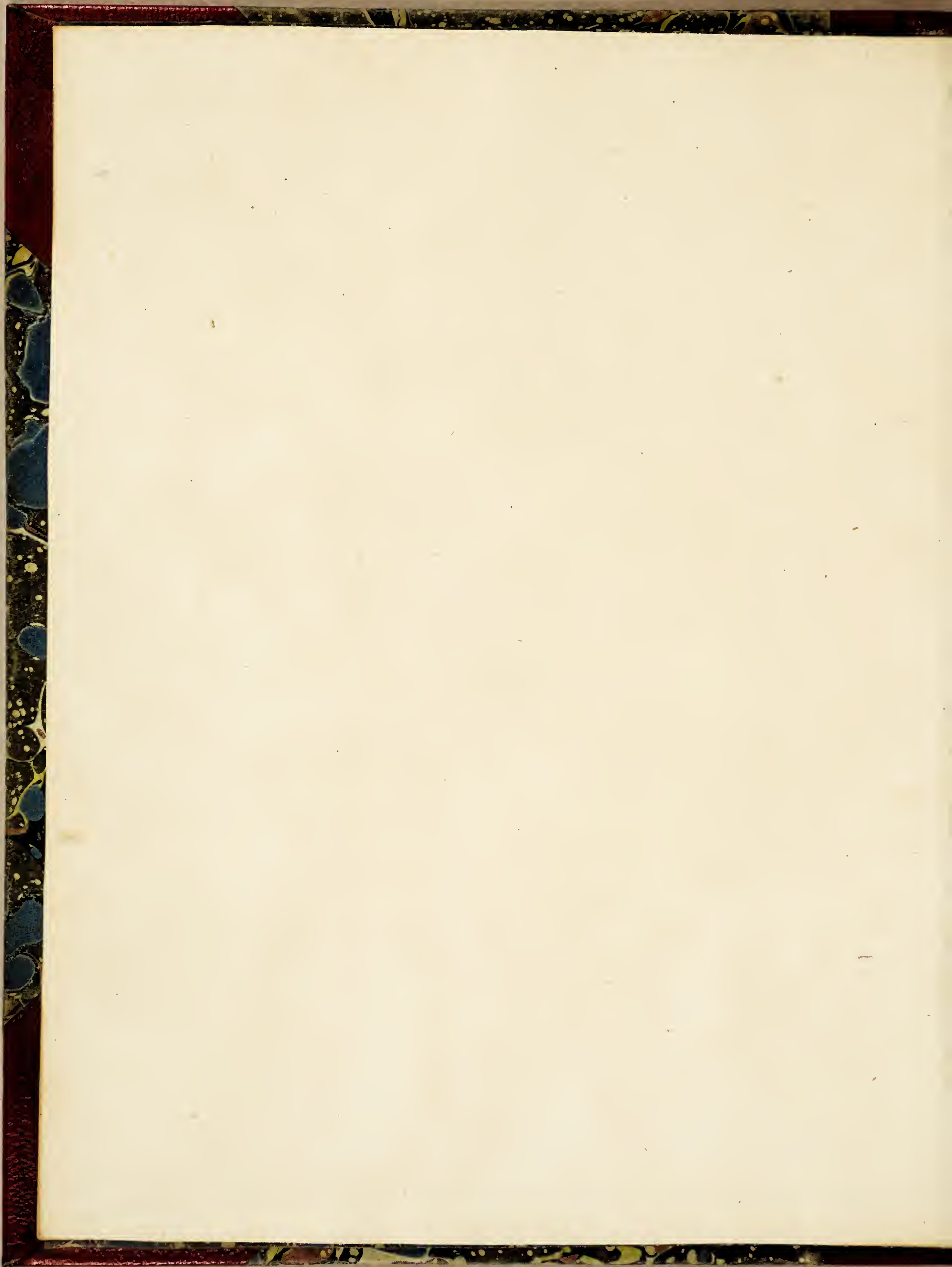

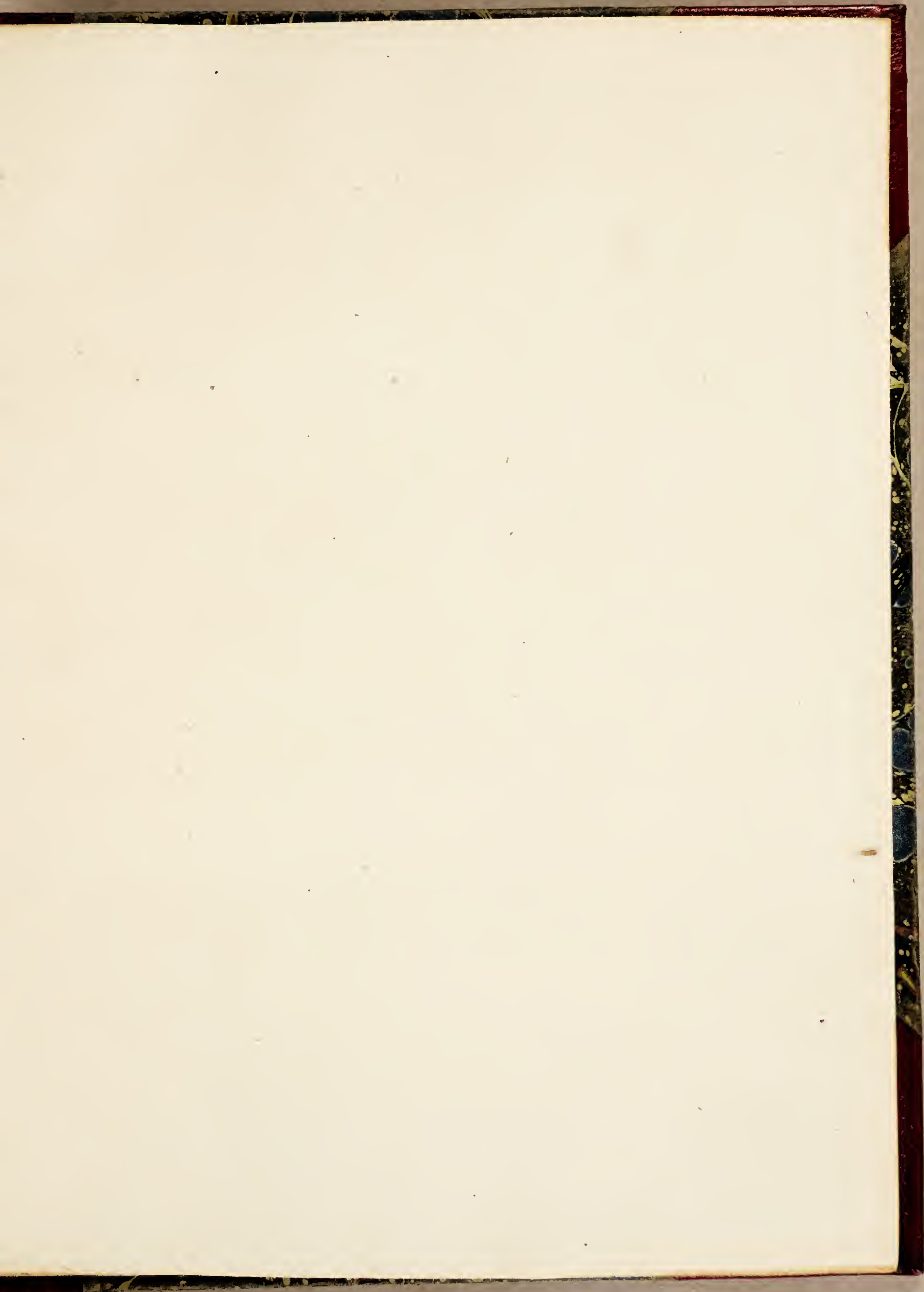

John Carter Brown.

28:8

cut Fernand No. 209

Muller No 157.

Auctentijck Verhael van't remarc-

quabelste is voorgevallen in BRASIL,
tusschen den Hollandtschen Admirael
WILLEM CORNELISZ. ende de
Spaensche Vloot.

Midtsaders

De Sententie ende executie over eenighe Schippers,
die haren Eedt in't ghevecht niet
betracht hadden.

T'AMSTERDAM,

Ghedrukt voor Ian van Hilten, Anno 1640.

MANCINI & SONS

© 1994 by the American Psychological Association

Mijn Heere,

Anno 1639 den 19 October / is die lang geprepareerde Spaensche Vloot / eyndelijck noch tegens ons upgekomen / bestaende in 86 Zeplen so kleyn als groot / in hebbende 12000 Soldaten ende 4000 Matrosen / 18 Coopvaerdij-Schepen / hadden mede Supckeren in / om deselve van hier na Portugael te brengen. Op dien tijdt hadden wy niet dan 18 a 20 zeplen in Zee / (die acht daghen te vooren by gebreck van Wybzes meest alle van de Bahia Todos Santos waren ghegaen) maer ons quamen metter haest / gelijckelijck soo veel Schepen by upt het Vaderlandt / datse scheenen upt den Hemel ghekomen te zijn / ende wy brachten in Zee 41 Zeplen kleyn ende groot / namentlijck sebenthien Compagnie-Schepen / neghen Jachten / derthien Fluyten ende twee Boepers. Den 14 December quam de Spaensche Vloot in Allogo Fransios / ontrent veertich mylen van hier / ende nam Water in. Den 15 Maerz Mangfeldt met vier Compagnien niet verre van daer ligghende / retireerde met fatsoen na Daberson / ende so boort na de Caap Augustijn : maer twee overloopers van de onse by den Wyant aldaer ghekomen zijnde / maecten onse geleghentheydt in alles bekent / daerom oock Conte de Bahola geraden vande aldaer te landen / hy wilde oock niet van daer gaen / tot dat hy is ghecommandeert geworden van den Generalissimo Conte de Torre.

Den 28 Decemb. ginghen onse Schepen van hier daer na toe ende sochten haren Wyant / maer sy quamen een a twee daghen te laet / maer alhier wederom eenen dagh boort den Wyant den 10 Jan. 1640. Den elf den namen sy water in boort 14 daghen ende liepen in deselve nacht noch upt teghen den Wyant met eenen seer bequamen Supden windt / ende sy vonden hem den 12 Januar. na den middagh by Camarica / doen was den Wyant sterck 66 Zeplen / onder deselve waren 12 extraordinarie groote Gallioens ende veel meer andere Coninghs Schepen / daer by zijn daer na noch meer ghecomen die van de Vloot Waren afghedwaelt.

Onsen Admirael Willem Cornelisz / sonder langh in bedencken te nemen wat hy doen soude / gingh datelijck met een groote couragie op den Wyant aen / maer hy worde ghelijck in 't begin van 't bechten met een groote Hoghel dootgheschoten / dat bechten duerde tot in de nacht.

Op den volghenden dagh gingh den Vice Admirael Hupghens op

JOHN CARTER BROWN

het Schip de Faem / in des overledenen Admirael's plaetse / ende ontrent elf upzen begonde het slaen wederom by Capo Blanco / ende duerde tot op den avondt: De Spaensche Schepen sochten de onse / niet als wanneer sy saghen dat eenighe van de haren in de klem waren / ende dat kleine vaertuygh schupde achter haer groote Schepen / dat hun niet en was by te komen / sy konden de onse oock niet aen boort komen / doot diense de Loef niet krijgen konden / schooren al te hoogh / maer de onse in 't hert van hare Schepen.

Den 14 Januar. zijn de Vloten wederom slaeghs geweest / twelck binnen Pariba perfect ghesien ende ghehoort werden / op dien avond sonck de Gheele Son / daer van de Soldaten meest alle met haren Capiteyn Morteme verdroncken / maer de Matrosen zijn met haren Schipper (die swaerlijck ghequetst is) ghesalveert: Onsen Schout by nacht / die wel vijf groote Schepen aen boort hadde / ende deselve drie mael dede vertrecken / moste eyndelijcken aen strandt loopen / ende met hem een Enghelsch Schip van twee a drie hondert menschen / een Rijck Schip van Geldt ende Silberwerck; onse Soldaten ende Matrosen die noch in 't leven waren zijn ghebercht / met den Schipper (die mede swaerlijck gequetst was) Van des Wyants Schip zijn veel verdroncken / maer den meesten hoop is gebercht / met het ghelt / vier Papen / den Admirael van 't Succurs / een Gouverneur zijnde van een Eylandt / Don Antonio de Cunga d'Andrada / twee Capiteyns / twee Vaendraghers / een Doctoer ende eenighe Signoers d' Ingenios / die hare goederen hier wederom in possessie wilden nemen.

Den 17 Januarij zijnse den gantschen dagh wederom aen malkanderen gheweest ontrent de Bahia Creson / alwaer drie Spaensche Carabellen / met ontrent twee a drie hondert Soldaten / doot onse Jachten aen strant ghesaecht zijn: sy liepen met haren Obersten Rebellini in 't Landt / ende zijn daer na met meer anderen van den Capiteyn van de Guarde Courlon gheslaghen gheworden: Francisco de Gosa is mede doot ghebleven.

Den 19 Januarij is de Spaensche Vloot achterom de Vasschjens boort by Rio Grande ghelopen / alwaer een so stercken stroom gaet / dat teghen dien selven met groote Schepen niet wederom is op te komen.

Onse Schepen bleven boort Rio Grande aen d'uyterste Frontier plaetsen ligghen acht daghen lanck / ende water ingenomen hebbende / krieghen

kreghen veranderinghe van windt / ende quamen soo niet een Noorde-
lijcken windt in weynigh daghen tijds hier wederom op de Ree / son-
der merckelijcken schade gheleden te hebben..

Godt zy danck voer dese groote Victorie / want de Ghevanghenen
zelfs bekennen / datse last hebben onse Patie niet te verschoonen / ja
datse in de Bahia by de Biechte gheen absolutie hadden kunnen ver-
krijghen / tot datse belooft hebben / datse Meester gheworden zijnde /
niemandt wilden verschoonen; maer sy hebben Godt in haren Raedt
niet ghenomen / het is teghen syn wille gheweest / daeromme hy van
beginne af dese Spaensche Vloot is tegen / ende voer ons is gheweest.

Want eerstelijck Godt liet op de repse upt Spaengien ende Portu-
gael een groote sterfte onder hun comen / waer door hun macht ende
couragie is benomen om haer voornemen in 't werck te setten.

2 Op de hooghte van Caap Augustijn ghecomen zijnde / voer onse
vloten / so hadde wy gebreck van alles / insonderheyt de Fransche Sol-
daten waren ghemisccontenteert / ende wy konden niet over 3000 man-
nen / die doen noch verdeelt lagen in 't Landt / in 't Veldt brengen / ende
hadden over sulcks den Wyant het landen nergens kunnen beletten /
maer Godt heeft hen verstant ende couragie benomen.

3 Wy liet dese Vloot tot haren grooten schade een gantsch jaer in
de Bahia liggen / ondertusschen repareerden wy alle onse Forten ende
syn Excellent. dede groot de voir om in alle plaetsen op alles goede or-
de te stellen tot teghenweer / wy kregen oock niet langh daer na
nooddrustighe Schepen / Volck / Wapens ende Amunitie.

4 Maer doen den Wyant wederom upt de Bahia na dese Custen
uptliepe / hadden wy insonderheyt gantsch gheenen voorraedt van
Meel / ende daer waren oock by na geen Parijnen upt het Landt meer
voer veel ghelt te krijghen / door dien de Portuguesen voer hare vrienden
ende gasten die sy ghenoodicht hadden / deselve bewaerden: Wy
hadden oock over 18 a 20 Zeplen niet in Zee / den Wyant ter contrarie
quam upt met 86 Zeplen / met veel Volcks / Wapens ende Amunitie
versien zijnde: maer Godt heeft hem op de repse so lange opgehouden /
tot dat wy upt het Vaderlandt groote quantitepten van Meel ende
andere Wapens ende Amunitie hebben ghekregen / ende 41 Zeplen in
Zee brengen konden.

5 Godt heeft des Wyants Schepen verstroyt / dat van 86 maer 66
de eerste repse zijn slaeghs gheweest / daer na zijnder noch eenige groote
by ghekomen.

6 Onse Schepen quamen wederom van Alago / maer een dagh
voor de komste des Wyants alhier / die tot Pomerell by de Stadt
Olinda / volgens haren Conincklijcken last / op den volghenden dagh
voorgenomen hadden te landen / maer dat selve is door de wederkom-
ste van onse Vloot belet ghe worden.

7 Godt gaf op dien dagh dat onse Vloote voor 14 daghen met wa-
ter wederom versien zijnde teghens den Wyandt uptliepe / een seer be-
quamen Suyden windt / dien onse Schepen met den stroom tot het
laetste toe hebben behouden / ende de Spaensche Schepen zijn al slaen-
de daer door van dese Custen verjaeght / niet teghenstaende in desen
tijdt van 't jaer den Suyden windt niet ofte wepnigh waept hier te
lande.

8 Onse Schepen wederom by na geen water meer hebbende (want
sy noyt soo veel tijds hadden om voor eenighe weken haer te versien)
vonden datelijck soo haest haren Wyandtwech was / tot Rio Grande
op d'uyterste Custen de bequaemste ghelegghentheydt om water in te
nemen.

9 So haest onse Schepen de reyse wederom aennamen / veranderde
Godt den windt / ende liet dien selven upt het Noorden waepen / waer
door onse gantsche Vloot wederom geluckelijck in wepnigh daghen
tijds voort Recif ghebacht is.

10 Onse Vloot teghen den machtighen Wyant vier daghen slaeghs
gheweest zijnde / heeft nochtans maer twee Schepen verlooren / ende
bupten de dooden / in die selve zijn maer 24 / ende 82 ghequetsten in de
gantsche Vloot ghebonden ghe worden.

11 Niet over thien a twaelf Schepen van de onse hebben haer de-
voir recht ende na behooren gedaen / de andere hebben maer van verre
gheschooten / sonder den Wyant groote schade te doen / nochtans is hy
van dese Custen verjaeght ghe worden.

Alle dese ende dierghelijcke dinghen gheben klaer te kennen / dat het
wonder wercken Gods zijn / die voor ons ende teghen onse Wyanden
heeft ghestreden / ende bupten twijfel noch yet sonderlinghs met dese
Landen voor heeft / wy hebben hem daerom een solemnele Danckseg-
ginghe ghedaen / ende aengeropen ende gebeden / dat hy oock voortaan
voor desen onsen staet beliebe te strijden / ende sijn kandelae hoe langhs
hoe vaster in dese Landen te setten / tot dat hy sijn werck sal volbracht
hebben.

Op onse Schepen zijn gheweest ontrent 15 a 1600 Matrosen / ende
200 Soldaten / 43 Wylieden / 7 Capiteynen / 9 Luytenanten ende 8
Vaendraghers / over welcke het commando ghehadt heeft den Major
Pier le Grand. De Schepen hebben in alles gheboert 473 so Metalen
als Ysere stucken ; wat is dat teghen de macht des Wyants / die op een
Admirael by na so veel Soldaten heeft gehad / als wy in de gantsche
Vloot / ende op twee Admiraelen ende Vice Admiraelen Schepen / soo
veel Metalen stucken als alle onse Schepen: maer het Schip de Faem
heeft alleen upt de stucken 999 schooten ghedaen / ende eenige meer an-
dere na advenant / want d'onsen wel drie a viermael gheschooten heb-
ben / eer dat de Gallioen insonderhepdt eenmael schooten.

Teghen de Spaensche Vloot om haer het landen te beletten hebben
op den strandt by Alexis / ghelegen onder 't commando van den Heer
Colonel Koin 7 Compagnien Soldaten ende een Brasilianen / aen de
Caap Augustijn onder den Major Krap mede soo veel / by de Canto-
Maria desghelycks onder Capiteyn Dap / ende onder den Major Pic-
cart tot Pomerel mede soo veel / Capiteyn Hooghstraten is met eenige
Compagnien Soldaten ende Brasilianen in 't Landt gebleven / tegens
de Boschloopers / tot bescherminghe van de Inwoonders ende hare
goederen. Den meesten hoop der Brasilianen hebben met haren Co-
lonel den Heer Doncker tot Gojana ghelegghen / ende alle hare Wou-
vens ende kinderen met d'oude mannen / hebben haer by ordze van syn
Excell. ende den hoogen Raedt in het Eylandt van Tamarica opghe-
houden tot hier toe.

Maer dooz dien den Wyandt oock over landt upt de Bahia dooz de
Natten met Troupen teghen ons is upt ghecomen / sterck zynde over
1000 mannen onder Cameron / Vitael ende Jan Lopes de Barbaliën /
Obersten gelijck Pilatus ende Herodes wel bekend zynde / so zijn al-
de de boorz ende meer andere onse Officieren ende Soldaten / met de
Brasilianen / van syn Excell. ghecommandeert / dat sy Landts waert
sullen marcheren / ende soecken haren Wyandt / dewelcke oock dien
ben in verscheyden plaetsen soo hebben ghetracteert / dat beneffens
en genen die in 't bechten doot zijn gebleven / oock veel aen de boomen
by de Wegen zijn hangen gebleven. Dese gesellen hebben schriftelijcke
instructie by haer gehad / datse ons lieden geen quartier sullen geven /
maer alle diese krijghen dooz haer Brasilianen ende Campoepers da-
lijck doen massacrere / die was onderteeckent by den Generalissimo
Conte

Conse Torres. Sy hebben een seer grooten toelooop by haer comste ge-
hadt van d' Inwoonders Portugiesen / insonderheyt in Allago / veel
Wapen / insonderheyt Monicken in 't gantsche Landt / hebben met hem
ghecorrespondeert / van dewelcke een goet deel door ordre van syn Ex-
cell. ende de Heeren Hooge Raden op Tamarica by malcanderen ge-
set zijn. Des Wylands Rendeboos-plaetse heeft tot S. Laurents sul-
len wesen / een recht Parijnen Landt / niet ses mijlen van Pomerel /
daer de Spaensche Vloot last hadde om te landen.

Dese Landtloopers hebben onder haren Oversten Pitael eenighe
Supcker Molens / ende veel Riets / met den pas ende de Supckeren
daer in / tot Pariba verbrandt / om ons Volck daer na toe van den
strant te locken / maer Godt heeft hare raedt slagen geopenbaert / ende
deselve te Water ende te Lande te niere gemaect. Ick hebbe dat vaste
vertrouwen / met veel meer andere / dat hy oock dese Moordenaers /
Roovers ende Boschloopers sal doen smelten / ende dat de gene die niet
doodt blijven / haest wederom sullen moeten verloopen / de beginselen
sien wy alreedy.

Wooer een groote sake is dit / want God niet alleen te Water /
maer oock te Lande voor ons gewaecht heeft / ende ons tegen openba-
re ende heymelijcke Wyanden bewaert / het is ghewis dat indien de
Wyant hadde konnen landen / het gantsche Landt ons soude afgeballen
zijn / ende de Wapenen in de handen teghen ons ghenomen hebben :
schriften ende exempelen ghetuyghen dat selve.

O groote ontrouwicheyt deser Ondersaten Portugiesen! die gelijck
ick wil niet segghen / ja groote Privilegien ende Wypheden / soo in het
Geestelijcke als wereltlijcke ghenieten / als hare Overwinders / noch-
tans sal Godt / die so dickwils miraculeuser wijsse ons geholpen heeft /
ons oock voortaan bewaren teghen alle onse Wyanden / ende dese Lan-
den noch laten slozeren / daerom wy hem van herten bidden / etc. Actum
op 't Recif by Olinda tot Farnambucco in Brasiliën den 12 Feb. 1640.

Een ander.

Man Heer ende goede Vriend / dewyle de Schepen noch tarderen/ ende ick tyd hebbe om te schryven / soo kan ick niet nae laten V. E. oock het sijne te communiceren / dat post datum/ met een van onse Jachten van Rio Grande genomen is: te weten / dat de Spaensche Vloot tot Valchu beneden de Baschijs bystien mylen van Rio Grande Ancker uptgheworpen heeft / maer God sonde harden wind dat den Admirael drie Anckers/ ende meer andere Schepen desgelijcx in d' eerste nacht hebben verloren/ met veel Boots/ die uptghesonden waeren om water te soecken/ daerom sy de selve plaetse moesten verlaten/ ende wech gaen/ sonder Boots ende water/ daer begonde confusie ontstaen ende de Schepen separeerden haer van malkanderen/ mer Generalissimo ginck met eenen grooten Don, ende zyn familie in een Jacht van 8. a 10. Stucken/ onder pretext dat hy de verstroyde Schepen wederom wilde by malkanderen brengen/ maer hy ginck deur nae de Linie toe / om soo wederom nae de Bahia te komen/ Conte Bajola is mede in een Barck gegaen/ niet wetende waer hy ghebleven is / wanneer de Schepen slaegs waren/ soe vingh hy in een Barck achter syn groot Gallioen liggen/ tot dat men a vond quam / sulcke Soldaten dienen ons hier wel. Eer groot Lubecks Schip met Supckeren is onder de Baschijs sitten gebleven/ de andere bevrachte Schepen/ na diense wat water gekregen/ hebben onder het Commando van Loys de Barbaliens op syn verseeck ende consent van Conte de Banjola met ontrent 1000. Soldaten aen Land gheset / om de selve wederom door de Boschen nae de Bahia te brengen / (een repse ontrent van 150. mylen te voet) ende zy zyn nae Portugael toeghegaen / andere Schepen voor by de Salines zeplende nae Siara toe / sonden een Jacht upt/ om water voor de Vloot te soecken/maer de selve sonder water wederom gekomen zynde/ bonden de Schepen gantsch verstroyt/ een partje groote Schepen waren na Marranjan, andere sochten eenen anderen weg/ende eenighe waren op de selve Custen / noch besich om water te vinden. Dit Jacht moeste noch ondelijck selfs stranden. Den Capiteyn bandt selve met eenighe Soldaten ende matroosen (die alle dingen so aen zyn Ex. gerapporteert hebben/ ende oock waer bevonden zyn) zyn negen dagen anck tot de Salines, ende van daer noch 22. te voet langs de strant gemarcheert tot Rio Grande toe / van waer zy met een Jacht hier gebracht zyn.

Dat is noch dat alder-grootste van alle de wonder-wercken Gods/ die ick in mijn voorgaende verhaelt hebbe / want hy dese machtige Vloot noch eyndelgck t'eenemael verstroyt ende te niet te ghemaect/ by nae ghelyck in 't Jaer 88. De Almachtighe zy danck inder eeuwigheyt daer voor.

Des Opandis cleyn Vaer-tuygh soeckt wederom binnen door voor by de Baschjens langs dese Custen/ ende soo nae de Bahia te komen / ende het zyn alreets twee Caravellen van een van onse Cruysers gesien/ maer hy konde de selve niet bezeelen.

De gebangen die vywilling aen onse zyn ober gekomen/ seggen/ dat den Admirael 80. schooten door syn Schip gekregen heeft/ ende dat so groot gebrec van water in de Spaensche Vloot is/ dat se in eenige Schepen/ als noch op dese Cust zynde/ niet Zee-wa-ter hebben moeten koocken/ ende dat inden Admirael by zyn ver-treck niet meer dan ses Vaten vol zyn gebonden geworden/ door dien de Gallions aen de Coop-vaerders ende kleyne Scheepjens op de reyse nootsakelgck hebben moeten mede-deelen/ dat het niet breeuit was / wanneer nieuwe siekten onder het volck quamen/ ende noch veel van honger/ ende dorst/ ende andere ellendigheden quamen/ te sterben.

De voorsz. gebangen rapporteren/ dat de Spaensche Vloot so in Schepen als volck grooten schade hadde gheleden/ maer datse noch niet hadden kunnen vernemen/ hoe veel Schepen ghestrant ende gesoncken zyn/ noch oock hoe veel menschen doot ghebleven zyn/ ende welke.

Den Oversten Loys de Barbakin heeft so veel Wiberen ende Am-munitie uptte Schepen mede genomen als de Negros en een party Soldaten hebben draghen kunnen; inde Capitania, heeft hy een partye Karren ende Ossen by malkanderen gebacht/ ende so veel Paerden dat het voor een Compaignie verstrecken mach/ ende so quam hy regel recht na Parijba toe marcheren/ maer also sy vernamen dat Tournal Capiteyn van de Garde met omtrent 16. Compaignien hem niet verre van Parijba op den dienst pasten/ ende den Colonel Doncker met zyn Brasilianen niet verre daer van was/ heeft hy eenen anderen wech door de wildernisse ghenomen / nae Terra Nova, maer Tournal is hem na/ ende syn Exc. hoopt door den Colonel Hoin ende de Brasilianen hem den wegh af te copieren. Den Oversten Cameron houdt hem noch mede op inde Matten verborgener wyse : Dese troupes doen extraordinarie schaden in de Bee-

Een ander.

Man Heer ende goede Vriend / bewijle de Schepen noch
tarderen/ ende ick tijd hebbe om te schryven / soo kan ick
niet nae laten V. E. oock het sijne te communiceren / dat
post datum/ niet een van onse Jachten van Rio Grande ge-
komen is: te weten / dat de Spaensche Vloot tot Vafchu beneden
de Baschjens vijftien mijlen van Rio Grande Ancker uytghewor-
pen heeft / maer God sonde harden wind dat den Admirael drie
Anckers/ ende meer andere Schepen desgelijcx in d' eerste nacht
hebben verlozen/ niet veel Boors/ die uytghesonden waeren ont-
water te soecken/ daerom sy de selve plaetse moesten verlaten/ en-
de wech gaen/ sonder Boors ende water/ daer begonde confusie
ontstaen ende de Schepen separeerden haer van malcanderen/
er Generalissimo ginck niet eenen grooten Don, ende zyn familie
in een Jacht van 8. a 10. Stucken/ onder preteert dat hy de ver-
roopde Schepen wederom wilde by malkanderen brengen/ maer
hy ginck deur nae de Linie toe / om soo wederom nae de Bahia te
komen/ Conte Bajola is mede in een Barck gegaen/ niet wetende
waer hy ghebleven is / wanneer de Schepen slaegs waren/ soo
singh hy in een Barck achter sijn groot Gallien liggen/ tot dat
en avond quam / sulcke Soldaten dienen ons hier wel. Een
root Lubecks Schip met Duyckeren is onder de Baschjens
trent gebleven/ de andere bevrachte Schepen/ na diense wat wa-
er gekregen/ hebben onder het Commando van Loys de Barbalien
p sijn versoek ende consent van Conte de Banjola met ontrent
1000. Soldaten aen Land gheset / om de selve wederom door de
Boschen nae de Bahia te brengen / (een reyse ontrent van 150.
mijlen te voet) ende zy zyn nae Portugael toeghegaen/ andere
Schepen voor- by de Salines zeplende nae Siara toe / sonden een
acht uyt/ om water voor de Vloot te soecken/maer de selve son-
der water wederom gekomen zijnde/ vonden de Schepen gantsch
verstroopt/ een partje groote Schepen waren na Marranjan, ander
sochten eenen anderen weg/ ende eenighe waren op de selve Cu-
sen/ noch besich om water te vinden. Dit Jacht moeste noch
indelijck selfs stranden. Den Capiteyn bandt selve met eenighe
Soldaten ende matroosen (die alle dingen so aen zyn Ex. gerap-
orteert hebben/ ende oock waer bevonden zyn) zyn negen dagen
nack toe de Salines, ende van daer noch 22. te voet langs de strant
marcheert tot Rio Grande toe / van waer zy met een Jacht hier
bryacht zyn.

D

Dat

Dat is noch dat alder-grootste van alle de wonder-wercken Gods/ die ick in mijn voorgaende verhaelt hebbe / want hy dese machtige Vloot noch eyndelgk t'eenemael verstroyt ende te niet-te ghemacckt/ by nae ghelyck in 't Jaer 88. De Almachtighe zy danck inder eeuwigheyt daer voor.

Des Vpands cleyne Vaer-tuygh soecht wederom binnen door voor by de V aschjens langs dese Custen/ ende soo nae de Bahia te komen / ende het zyn alreets twee Carabellen van een van onse Cruysers gesien/ maer hy konde de selve niet bezien.

De gebangen die bywilling aen onse zyn ober gekomen/ seggen/ dat den Admirael 80. schooten door syn Schip gekregen heeft/ ende dat so groot gebrec van water in de Spaensche Vloot is/ datse in eenige Schepen/ als noch op dese Cust zynde/ met Zee-wa-ter hebben moeten koocken/ ende dat inden Admirael by zyn ver-treck niet meer dan ses Vaten vol zyn gebonden geworden/ door dien de Gallions aen de Coop-baerders ende klepne Scheepjens op de reyse nootsakelyck hebben moeten mede-deelen/ dat het niet breekt was / wanneer nieuwe siekten onder het volck quamen/ ende noch veel van honger/ ende dorst/ ende andere ellendigheden quamen/ te sterben.

De voorsz. gebangen rapporteren/ dat de Spaensche Vloot so in Schepen als volck grooten schade hadde gheleden/ maer datse noch niet hadden kunnen vernemen/ hoe veel Schepen ghestrant ende gesoncken zyn/ noch oock hoe veel menschen doot ghebleven zyn/ende welke.

Den Oversten Loys de Barbakin heeft so veel Vibres ende Am-munitie uptte Schepen mede genomen als de Negros en een partij Soldaten hebben draghen kunnen; inde Capitania, heeft hy een partij Karren ende Ossen by malkanderen gebacht/ende so veel Paerden dat het voor een Compaignie verstrecken mach/ ende so quam hy regel recht na Parijba toe marcheren/maer also sy vernamen dat Tournal Capiteyn van de Garde met omtrent 16. Com-paignien hem niet verre van Parijba op den dienst pasten/ende den Colonel Doncker met zyn Brazilianen niet verre daer van was/ heeft hy eenen anderen wech door de wildernisse ghenomen / nae Terra Nova, maer Tournal is hem na/ende syn Exc. hoopt door den Colonel Hoin ende de Brazilianen hem den wegh af te copieren; Den Oversten Cameron houdt hem noch mede op inde Matten verborgener wyse : Dese troupes doen extraordinarie schaden in de Bree

de Beesten/maer wonder is/waer sy noch sargnen konnen krij-
gen/ ten sy datse van ons volck geattrappeert werden ende door
raecken/so sal de helft niet na de Bahia komen. Wy hebben dat
vast vertrouwen/dat het niet den Wyant te Lande door Gods ge-
aden gaen sal/gelyck het te water gegaen is.

Onse schepen hebben dit jaer niet weynich rescontre gehad/maer
God lof altyt victorie bevochten; Door de Bahia quamen over ee-
nige weynig Maenden 6. groote Schepen upt/ tegen 4. van d'on-
se/maer moesten niet verlies retireren. In Angola is het Ori-
entien upt Zeelandt slaegs geweest tegens vier wel gemonteerde
Schepen/daer van een inden gront gheschoten is/ende weder aen-
gekomen zijnde heeft hy een Wijn prijs mede gebracht. Den sout-
rasse van Groeningen komende upt het Vaderlant omtrent d'eu-
anden/heeft moeten slaen tegens drie Turcken/die alle drie beter
gemonteert sijn geweest als hy/ maer op den tweeden dach heb-
ben sy hem moeten verlaten/ God geve dat wy haest mede upt het
Vaderlant pets goets mogen hoozen.

Cap. Gravel Hans Ernst van Nassou/op de hoogte vande Bahia,
iranc geworden zijnde/heeft noch de Spaensche Vloot gesien/en-
de gesept/wanneer ick ghesont was/oste noch werden mochte/soo
oude ic mijn best tegen de selve helpen doen/maer eenige daghen
naer na is hy overleden/ende hier solennelycken begraven: ghe-
lyck oock eenige weecken daer nae den Admirael Willem Corne-
isz. niet veel Ceremonien/etc.

*Actum den 28. Februarij 1540 .op het Re-
cif tot Fernanbuco in Brasillien.*

Een ander.

MYN HEERE, &c.

De gewichticheyt van sake doet my oock den derden Brief
aen V. E. schrijven: want also niet over 10. a 12. Sche-
pen haer de voir nae behooren tegen de Spaensche Vloot
gedaen hebben/ by't bechten/ niet teghenstaende het den
taet deser Landen raecte/die in groot perijckel geset was: Soo
s goet ghebonden by sijn Excell. ende de Hooge secreete Raeden/
Rechters te stellen / by de welke de sake soude mogen ge-exami-
neert/ende eenmael een exempel gestatueert werden.

De Rechters sijn gheweest twee Politijcque Raden / De Heer

Vande Voorden, ende de Lingen. Drie Majors : te weten Beyer, Kray, ende le Grande.

Drie Schippers / naementlick Hiesigen / Equipagiemeester / Jacob Huggensz. Admirael van de Vloot / ende Jacob Allertsz. Schout by Nacht.

Van dit Collegium is sijn Excell. President gheweest.

De voorsz. Rechters 14. dagen lanck besich geweest zijnde / met dese saecke / ende alles scherpelyck ge-examineert hebbende / is eyndelyck dese Sententie gegaen :

Dat drie Schippers sullen sterben / naer dien hen den Deghen door den Scherp-rechter op het Schabot voor d'ooghen sal ghebroken zyn : Als naementlyck :

Johannes Coopman Ryck / Schipper op het Schip Matantes : Pieter Jacobsz. Schipper van de Maecht van Enchuyfen : ende Cornelis Jansz. op Campen, (de welke op het Schabot komende gepardonneert is) Pieter Dircksz. Schipper op den Sout-Berch, is gecondemneert / dat mede sijn Degen op het Schabot sal ghebroken / het Sweert over sijn hooft getrocken werden / ende upt dese Landen voor thien jaren ghebannen zyn.

Cornelis Hendrick Jansz. Lucifer / Schipper op Ter Tolen is ghecasseert ende inhabil verklaert eenige diensten hier te Lande langer te bedienen.

Dirck Jansz. Eger / Schipper op Haerlem : ende Jacob Clauber / Schipper op den Haas van Hoorn, sitten noch in arrest : d' Executie van dese Sententie is op gisteren gheschiet / alhier op't Reciff op den Mercht.

Meest alle de Coopbaerdy-schepen / die haer niet wel gequeten / gelijckse belooft hadden / zyn op gelt straffen geset. Van dese hebben haer drie wel gequeten / insonderhepdt den Grooten Christoffel, ende den Prins te Paerde.

Op morgen (soo't God beliest) sullen neghen goede Schepen met twee Jachten naer de Bahia gaen om te crupssen : de Vlachs / voert Dirck Ebertsz. Schipper van den Witten Leeuw, &c.

*Actum op't Recif tot Fernanbuco in
Brasilien den 28. Feb. 1640.*

Beesten/maer wonder is/waer sy noch farynen kommen hej-
n/ ten sy datse van ons volck geattrappeert werden ende door
ecken/so sal de helft niet na de Bahia komen. Wy hebben dat
st vertrouwen/dat het met den Wyant te Lande door Gods ge-
den gaen sal/gelyck het te water gegaen is.

Onse schepen hebben dit jaer niet weynich rescontre gehad/maer
od lof altyt victorie bevochten; Door de Bahia quamen over ee-
ge weynig Maenden 6. groote Schepen upt/ tegen 4. van d'on-
maer moesten met verlies retireren. In Angola is het Moz-
ntjen upt Zeelandt slaegs geweest tegens vier wel gemonteerde
schepen/daer van een inden gront gheschoten is/ende weder aen
konien zynde heeft hy een Wynt prys mede gebracht. Den sout-
sse van Groeningen komende upt het Vaderlant omtrent d'ep-
iden/heeft moeten slaen tegens drie Turcken/die alle drie beter
monteert sijn geweest als hy/ maer op den tweeden dach heb-
n sy hem moeten verlaten/ God geve dat wy haest mede upt het
aderlant pers goets mogen hoozen.

Cap. Grabe Hans Ernst van Nassou/op de hoogte vande Bahia
anc geworden zynde/heeft noch de Spaensche Vloot gesien/en-
geseyt/wanneer ick ghesont was/ofte noch werden mochte/soo
ide ic mijn best tegen de selve helpen doen/maer eenige daghen
er na is hy overleden/ende hier solennelycken begraven: ghe-
ck oock eenige wecken daer nae den Admirael Willem Corne-
z. met veel Ceremonien/etc.

*Actum den 28. Februarij 1640 .op het Re-
cif tot Fernanbuco in Brasillien.*

Een ander.

MYN HEER E, &c.

De gewichticheyt van sake doet my oock den derden Bries
aen V. E. schryven: want also niet over 10. a 12. Sche-
pen haer devoir nae behooren tegen de Spaensche Vloot
gedaen hebben/ by't vechten/ niet teghenstaende het den
iet deser Landen raecte/die in groot perijckel geset was: Soo
goet ghebonden by sijn Excell. ende de Hooge secrete Raeden/
echters te stellen/ by de welcke de sake soude mogen ge-exami-
ert/ende eenmael een exempel gestatueert werden.

De Rechters sijn gheweest twee Politijcque Raden / de Heer

Vande Voorden, ende de Lingen. Drie Majors : te weten Beyer, Kray, ende le Grande.

Drie Schippers / naementlick Diesigen / Equipagienmeester / Jacob Huygensz. Admirael van de Vloot / ende Jacob Allertsz. Schout by Nacht.

Van dit Collegium is sijn Excell. President gheweest.

De voorsz. Rechters 14. dagen lanck besich geweest zynde / niet dese saecke / ende alles scherpelyck ge-examineert hebbende / is eyndelyck dese Sententie gegaen :

Dat drie Schippers sullen sterben / naer dien hen den Vegen door den Scherp-rechter op het Schabot voor d'ooghen sal ghebroken zyn : Als namentlyck :

Johannes Coopman Ryck / Schipper op het Schip Matantes : Pieter Jacobsz. Schipper van de Maecht van Enchuyfen : ende Cornelis Jansz. op Campen, (de welcke op het Schabot komende gepardonneert is) Pieter Dircksz. Schipper op den Sout-Berch, is gecondemneert / dat mede sijn Vegen op het Schabot sal ghebroken / het Sweert ober sijn hooft getrocken werden / ende upt dese Landen voor thien jaren ghebannen zyn.

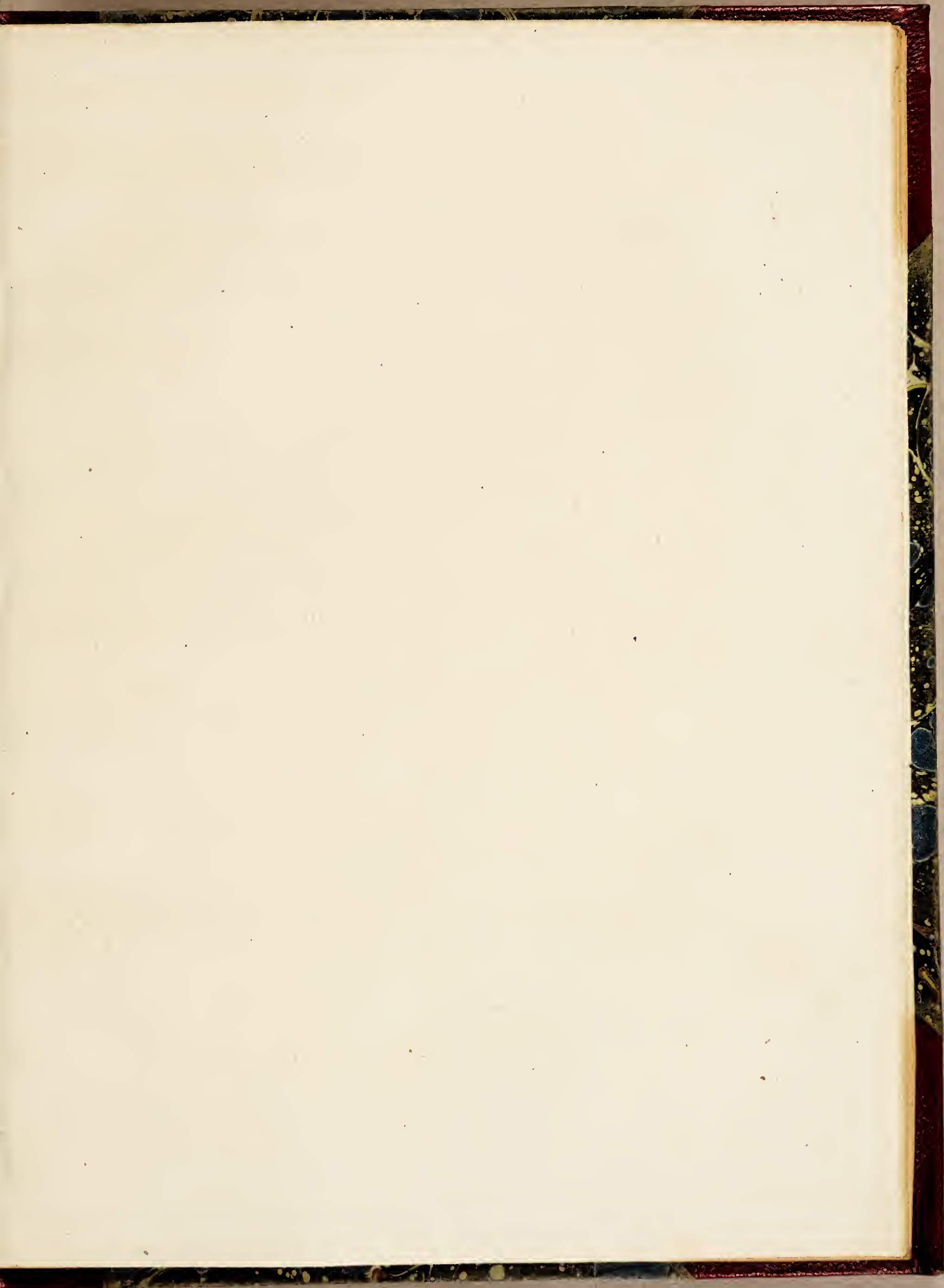
Cornelis Hendrick Jansz. Lucifer / Schipper op Ter Tolen is ghecasseert ende inhabil verklaert eenige diensten hier te Lande langer te bedienen.

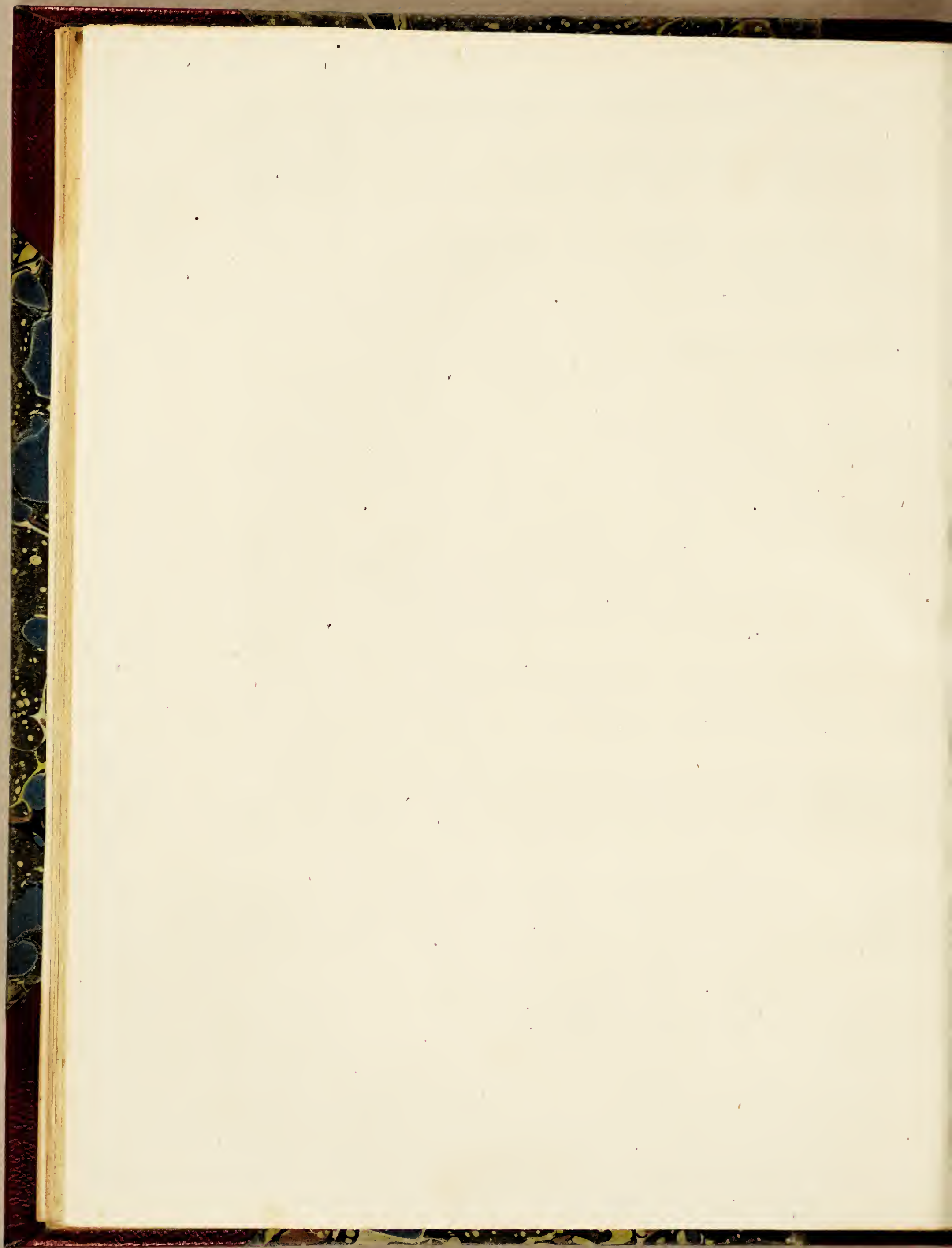
Dirck Jansz. Eger / Schipper op Haerlem : ende Jacob Clauber / Schipper op den Haas van Hoorn, sitten noch in arrest : d'Executie van dese Sententie is op gisteren gheschiet / alhier op't Reciff op den Merckt.

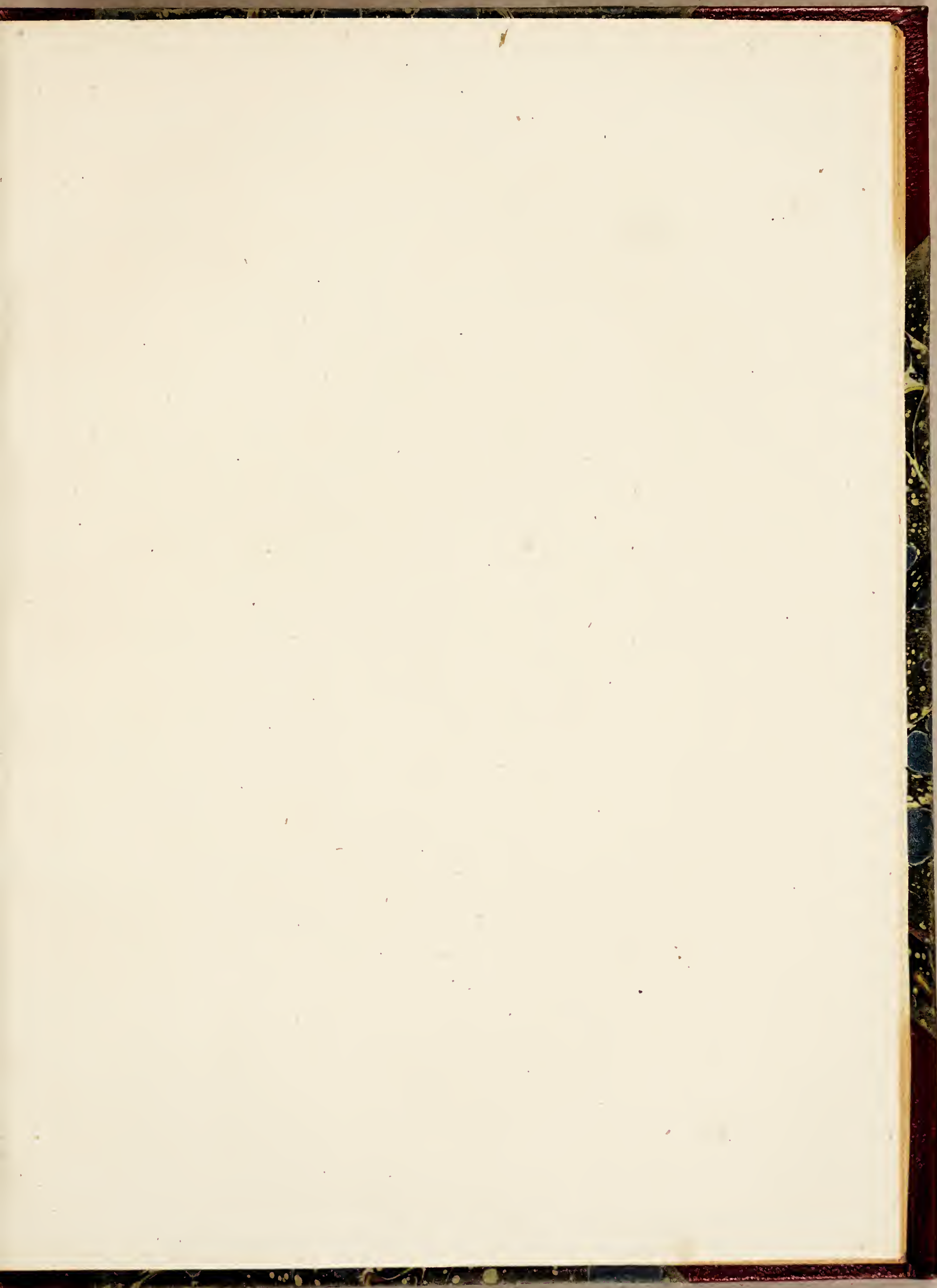
Meest alle de Coopvaerdyschepen / die haer niet wel gequeten / gelijckse belooft hadden / zyn op gelt straffen geset : Van dese hebben haer drie wel gequeten / insonderheydt den Grooten Christoffel, ende den Prins te Paerde.

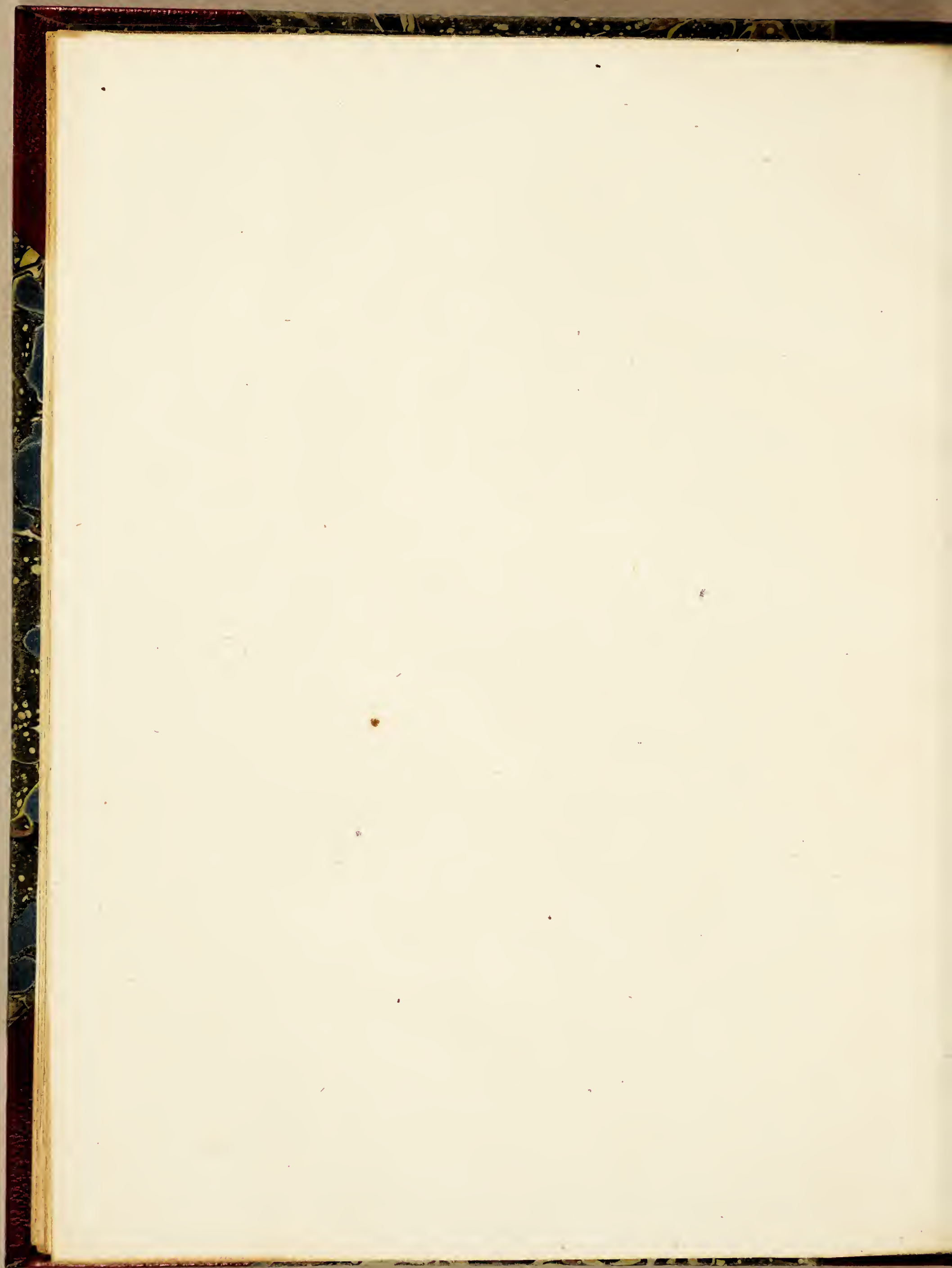
Op morgen (soo't God beliest) sullen neghen goede Schepen met twee Jachten naer de Bahia gaen om te crupssen : de Vlach / voert Dirck Ebertsz. Schipper van den Witten Leeuw, &c.

*Actum op't Reciff tot Fernanbuco in
Brasillien den 28. Feb. 1640.*

F640 c
H798v

